

VASARIS - BURNOS VĖŽIO PREVENCIJOS MĖNUO

Burnos vėžys – sudėtinga ir greitai progresuojanti liga. Žmonės sunkiai atpažįsta šią ligą ir dažnai ignoruoja simptomus, į gydytojus kreipiasi, kuomet yra jau pažengusi ligos stadija. Burnos vėžiu dažniau serga vyrai, dažniausiai vyresni negu 40 m. asmenys. Ligai išsivystyti didelę įtaką turi aplaidus požiūris į burnos ertmės sveikatą (negydomi infekuoti dantys, lėtinis periodontitas), žalingi įpročiai.

Paprastai burnos gleivinėje pirmiausia atsiranda ikivėžinių pokyčių. Laiku diagnozavus ir pradėjus šių pokyčių gydymą, reguliariai stebint būklę, piktybinio proceso galima išvengti. Tačiau dauguma vengia ir tikisi savaiminio „pasveikimo“.

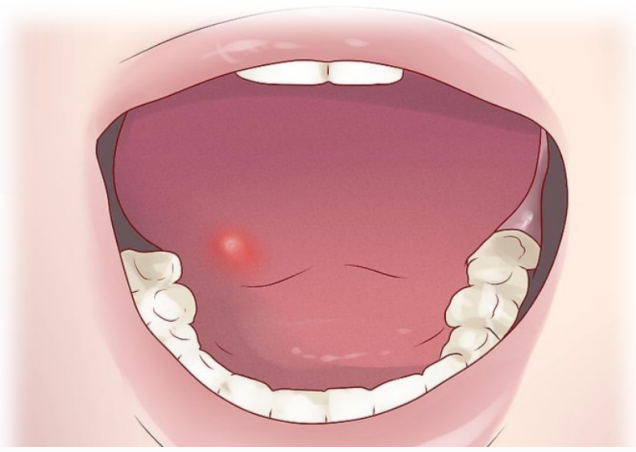
Burnoje pastebėję nerimą keliančių pokyčių, tokių kaip paraudimas ar pabalimas, gleivinės šiurkštumas, sustorėjimas, ilgai negyjančios (ilgiau kaip 2 sav.) žaizdelės, opelės, guzelis ar panašiai, žmonės nedelsdami turėtų kreiptis dėl patikros į gydytoją odontologą. Jeigu gydytojas odontologas nusprendžia, jog pacientą reikia išsamiau ištirti, siunčia jį į specializuotą centrą.

Pirmieji vėžio simptomai gali būti:

- Balta ar raudona dėmelė burnoje arba ant lūpų- šie pokitimai yra neskausmingi, tačiau ne gyjantys, o priešingai – vis didėjantys;
- Negyjanti lūpų ar burnos gleivinės žaizda;
- Epizodiniai pakraujavimai iš burnos gleivinės;
- Nemalonus burnos kvapas. Plintant burnos vėžiui, iš burnos gali skliti nuolatinis nemalonus kvapas;
- Paslankūs dantys;
- Sunkumas ar skausmas ryjant ar judinant liežuvį. Skausmas, nepatogumo jausmas gerklėje. Sunku kramtyti, ryti maistą, pasireiškia jausmas, tarsi gerklėje kažkas nuolat strigtų;
- Darinys (guzas) kakle- tai padidėję limfmazgiai. Arčiausiai burnos esantys pažandžių ar kaklo limfmazgiai gali būti pastebimi anksčiau, nei burnoje esantis navikas. Padidėję limfmazgiai nebūtinai yra vėžio simptomas – tai gali būti tam tikros infekcijos pasekmė;
- Tirpstančios lūpos ir smakras. Aptirpimas burnos ertmėje. Nejautrūs nervai ir audiniai burnos ertmėje, kai tam tikros vietos nujaučiama liečiant, sunku pajudinti, nejaučiama skausmo;
- Pasikeitęs balsas;
- Patinęs žandikaulis ar nebetinkami dantų protezai;

Užsitęsęs dantų ar žandikaulio skausmas (šis simptomas dažniausiai pasireiškia jau ligai pažengus).

Ši liga dažniausiai pasireiškia skausmu ar pastebimais pokyčiais tam tikroje burnos ertmės vietoje: liežuvyje, lūpose, dantenose, vidinėje skruostų pusėje, gomuryje ar gerklėje. Jeigu pastebite, kad opelė ar gleivinės sukietėjimas vis didėja ir nepraeina per dvi savaites – būtina atlikti burnos ertmės apžiūrą. Net ir nežymūs pokitimai burnos ertmėje turėtų būti paskata apsilankyti pas gydytoją odontologą.

Dažniausios burnos vėžio priežastys:

Žalingi įpročiai – rūkymas, alkoholio vartojimas. Jei asmuo ne tik vartoja alkoholį, bet ir rūko, rizika susirgti burnos vėžiu padidėja 15 kartų.

Rūkymas apima ne tik cigaretes, bet ir cigariles, pypkes, kramtomąjį tabaką (snusą) bei kaljaną. Dauguma Pacientų mano, kad kaljano rūkymas yra „nekaltas reikalas“. Nors ir kaljanas rūkomas rečiau, bet jis yra intensyvesnis, todėl tabako dūmai veikia organizmą ilgą laiką. Dūmams skverbiantis per vandenį nuodingos tabako dūmuose esančios medžiagos nėra išfiltruojamos.

Aštrūs dantų ir plombų, protezų kraštai, pažeidžiantys gleivinę - gali būti netaisyklingai išdygę protiniai dantys ar nuolat dirginantis protezas.

Svetimkūniai burnoje – auskarai liežuvyje, lūpose. Šie svetimkūniai kaupia apnašą ir nuolat dirgina gleivinę.

Ultravioletiniai spinduliai - lūpų vėžio išsivystymą gali lemti ultravioletiniai spinduliai. Dažnai būdinga žmonėms, kurie šviečiant intensyviai saulei dirba lauke.

Žmogaus papildomos viruso infekcija;

Nevisavertė mityba. Rizika gali padidėti, jeigu organizmui trūksta A ir E vitaminų, o kasdieniame maisto racione mažai vaisių ir daržovių – pagrindinio antioksidantų šaltinio;

Nusilpusi imuninė sistema.

Taip pat papildomi rizikos veiksniai yra prasta mityba, genetika (jeigu šeimoje yra vėžio susirgimų).

Beveik visus šiuos faktorius galima kontroliuoti, pasirinkus sveikesnį, sąmoningą gyvenimo būdą. Be abejo, net ir pats sveikiausias gyvenimo būdas nėra garantija nuo šiurpą keliančių ligų. Svarbiausia ligą diagnozuoti kuo anksčiau, nes ankstyvoje stadijoje gydymas efektyviausias, yra daug didesnė tikimybė vėžį visiškai išgydyti. Jeigu pastebėjote pakitimus burnos ertmėje – nepulkite į paniką anksčiau laiko. Atminkite, jog tai yra tik galimi požymiai, o ne ligos diagnozė. Tokius simptomus gali sukelti ir dantenų ligos ar kitos mažiau pavojingos problemos. Kad ir kokios priežastys bebūtų, į pakitimus ar nemalonius pojūčius burnos ertmėje svarbu reaguoti laiku ir apsilankyti pas odontologą. Būtina reguliariai lankytis pasitikrinti profilaktiškai, tokiu būdu užkertant kelią ligos išplitimui.

SVEIKAS SAULĖS MIESTAS
Šiaulių miesto savivaldybės
visuomenės sveikatos biuras

*Parengta pagal Nacionalinio vėžio instituto ir Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro informaciją parengę:
Visuomenės sveikatos specialistė Jordana Kurtinaitienė tel.:864708402 el paštas: jordana.kurtinaitiene@sveikatos-biuras.lt
2024-02*

